KNF | KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Banki spółdzielcze i zrzeszające w 2018 r.

Podsumowanie – banki spółdzielcze 1/2

KNF
KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

BANKI SPÓŁDZIELCZE ORAZ INSTYTUCJONALNE SYSTEMY OCHRONY

Na koniec grudnia 2018 r. działało 549 banków spółdzielczych, z czego 349 było zrzeszonych z BPS SA w Warszawie, a 196 z SGB-Banku SA w Poznaniu. Poza zrzeszeniami działały Krakowski Bank Spółdzielczy, Bank Spółdzielczy w Brodnicy. Ponadto, Wielkopolski Bank Spółdzielczy w Poznaniu oraz Polski Bank Spółdzielczy w Ciechanowie, które stały się samodzielne po zakończeniu 36-miesięcznego okresu przejściowego, o którym mowa w art. 22b ust. 12 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.

Spośród 549 banków spółdzielczych 504 banki było uczestnikami instytucjonalnych systemów ochrony (308 ze zrzeszenia BPS, 196 ze zrzeszenia SGB). Poza IPS funkcjonowało 45 banków spółdzielczych.

Należy zauważyć, że zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (j.t. Dz.U 2018 poz. 613) dotychczasowe umowy zrzeszenia przestały już obowiązywać w przypadku banków zrzeszonych ale pozostających poza IPS: w dniu 23 listopada 2018 r. umowa zrzeszenia SGB-Banku S.A. i w dniu 31 grudnia 2018 r. umowa zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Oznacza to koniec 36-miesięcznego okresu przejściowego, o którym mowa w art. 22b ust. 12 ww. ustawy. Po zakończeniu wymienionego okresu przejściowego banki, które posiadają fundusze własne o równowartości 5 mln euro oraz nie są uczestnikami IPS i nie uzyskały samodzielności przed upływem okresu przejściowego stają się samodzielne z mocy ustawy, w szczególności nie jest wymagana zgoda KNF na ich samodzielną działalność. Nie wyklucza to ich przystąpienia do IPS, pod warunkiem podpisania nowej umowy zrzeszenia z jednym z banków zrzeszających.

Na dzień pisania niniejszej informacji banków spółdzielczych jest 545 z tego:

- 512 uczestniczących w IPS (316 w IPS BPS oraz 196 w IPS SGB);
- 19 banków założycieli PBA SA nie będących uczestnikami IPS, których fundusze własne na koniec grudnia 2018 r. były mniejsze niż 5 mln euro;
- 12 banków o funduszach własnych – na koniec 2018 r. – przewyższających 5 mln euro, które stały się samodzielne po zakończeniu 36-miesięcznego okresu przejściowego, o którym mowa w art. 22b ust. 12 ww. ustawy, bez konieczności uzyskania zgody KNF. Spośród tych banków 9 posiada akcje PBA SA;
- 2 banki działające samodzielnie, które jeszcze przed końcem 2017 r. uzyskały zgodę KNF na samodzielną działalność.

Podsumowanie – banki spółdzielcze 2/2

KNF
KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

WYNIKI FINANSOWE

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zmniejszył się w stosunku do grudnia 2017 r. o 0,8% (do 623,9 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 101,2 mln zł poniosło 9 banków.

Głównym czynnikiem wzrostu był wynik odsetkowy. Drugim czynnikiem wzrostu było zmniejszenie rezerw celowych, następnym z kolei zmniejszenie rezerw na przyszłe zobowiązania.

Na obniżenie wyniku najsilniej oddziaływał wzrost kosztów operacyjnych, większy niż wzrost wyniku działalności bankowej.

NALEŻNOŚCI OD SEKTORA NIEFINANSOWEGO I SAMORZĄDOWEGO

Należności banków spółdzielczych od sektorów niefinansowego i samorządowego wzrosły w ciągu 2018 r. o 5,5% do 75,0 mld zł (w całym sektorze bankowym o 5,9%). Kredyty mieszkaniowe stanowią 62,2% kredytów dla osób prywatnych. Ich saldo wynosiło na koniec 2018 r. 11,3 mld zł (17,3% kredytów dla sektora niefinansowego), z czego 14,6 mln zł było denominowane w walutach obcych.

Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego i samorządowego wyniósł 7,9% (w grudniu 2017 r. 7,7%). Na pogarszanie się jakości należności ma wpływ przede wszystkim jakość należności od sektora niefinansowego.

Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego wyniósł w grudniu 2018 r. 9,0% (w grudniu 2017 r. 8,5%), co wynikało przede wszystkim z pogorszenia jakości należności od MSP i przedsiębiorców indywidualnych.

Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego zwiększył się z 41,6% do 43,6%.

DEPOZYTY

Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w ciągu 2018 r. o 6,9%, (w sektorze bankowym o 7,9%) do 123,2 mld zł.

W bankach spółdzielczych rośnie nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami dla tego sektora. Jest ona lokowana głównie w bankach zrzeszających i w instrumenty dłużne, przede wszystkim SP i NBP, oraz, w mniejszym stopniu, w kredyty dla samorządów.

BAZA KAPITAŁOWA

Fundusze własne banków spółdzielczych w ciągu 2018 r. wzrosły o 5,1% do 12,1 mld zł.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,7% (wobec 17,2% w grudniu 2017 r.), zaś współczynnik Tier1 wyniósł 16,8% wobec 16,3% w grudniu 2017 r.

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadało w grudniu 2018 r. 180 banków wobec 172 w grudniu 2017 r.

Udział banków spółdzielczych i zrzeszających w rynku bankowym (%)

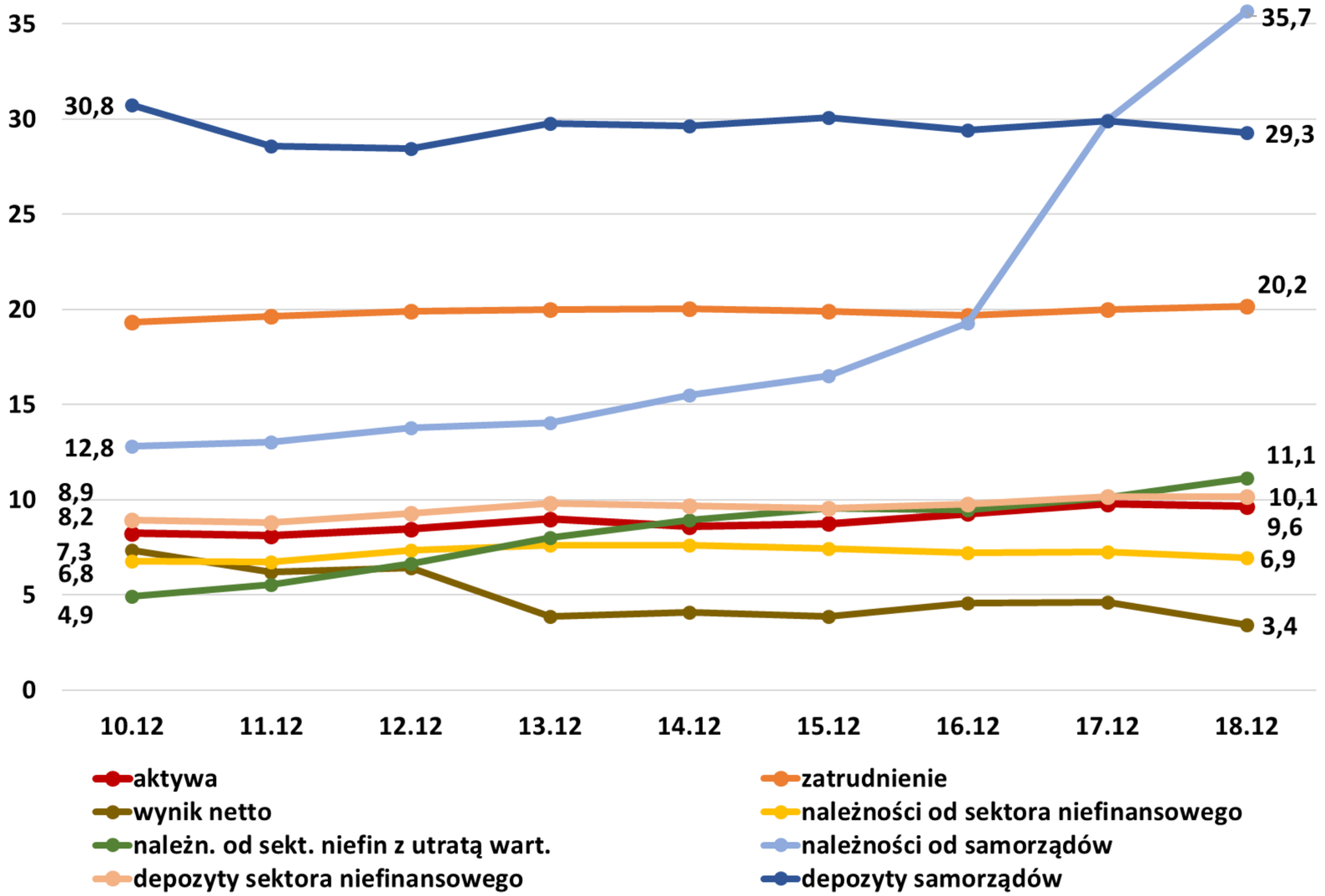

Zmiany wybranych wskaźników banków spółdzielczych

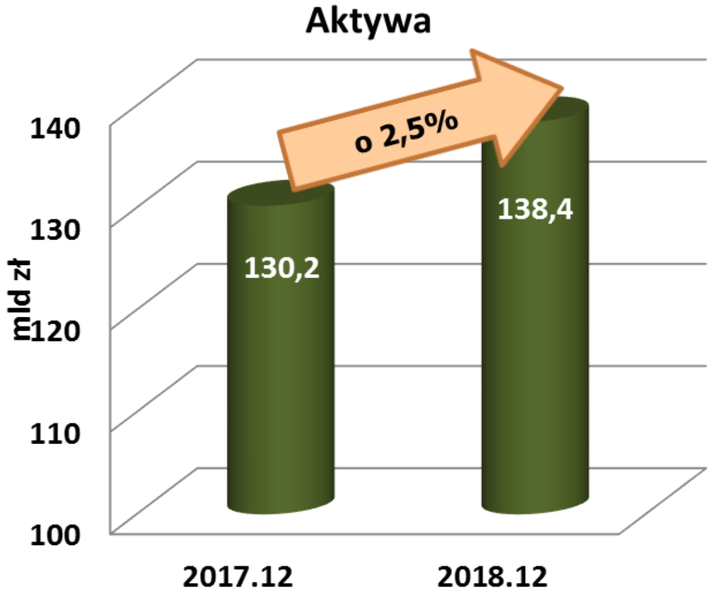

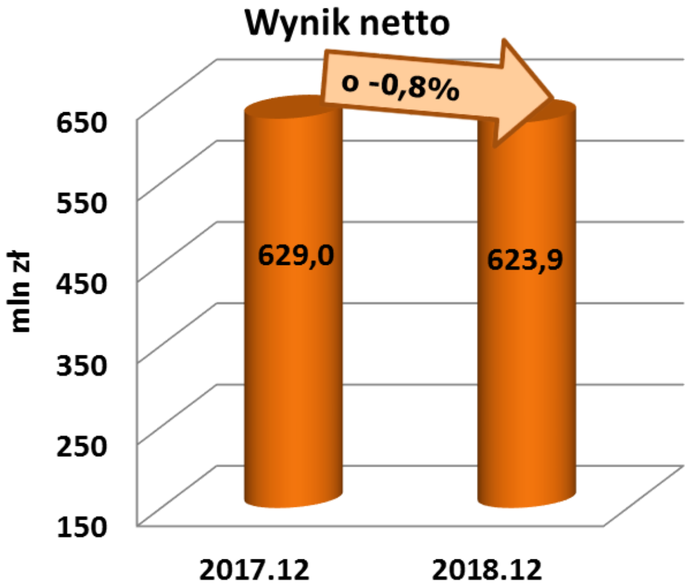

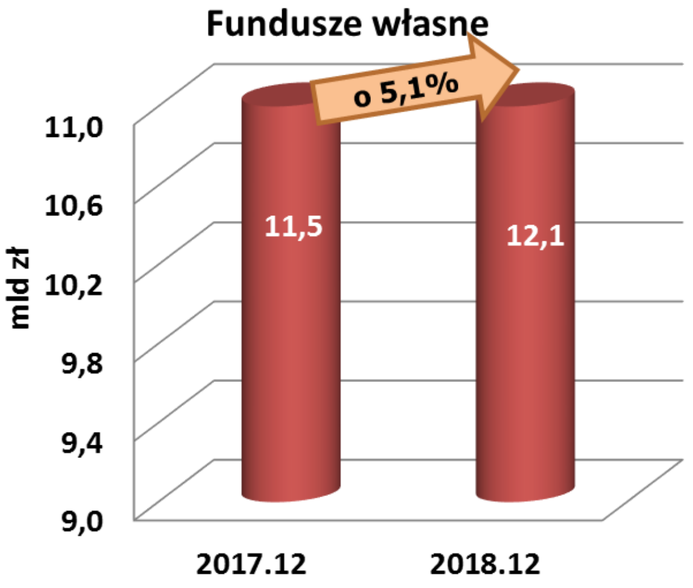

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	współczynnik kapitałowy (%)	współczynnik Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)	poziom wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. niefinans. (%)
2017.12	0,5	5,2	66,0	4 183,1	20,2	66,3	17,2	16,3	8,5	44,0	60,4
2018.12	0,5	5,2	69,8	4 462,7	20,1	69,0	17,7	16,8	9,0	43,2	57,4

Podstawowe informacje: zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających, udziałowcy i fundusz udziałowy

KNF
KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

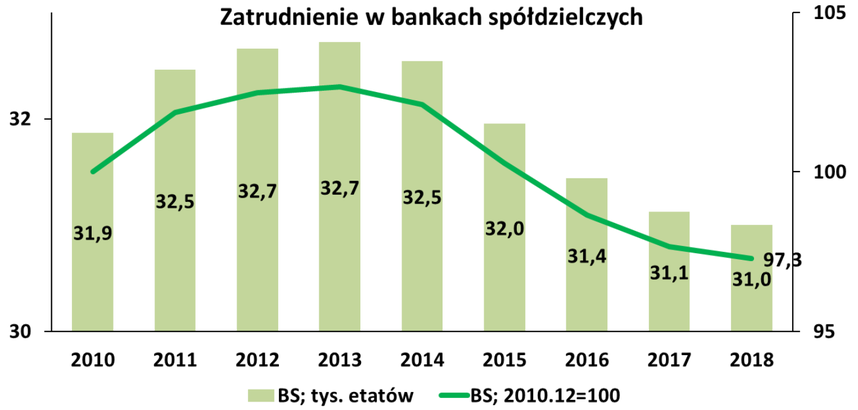

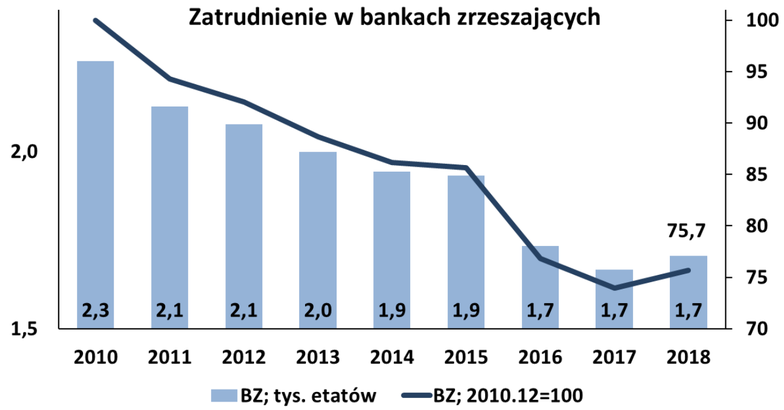

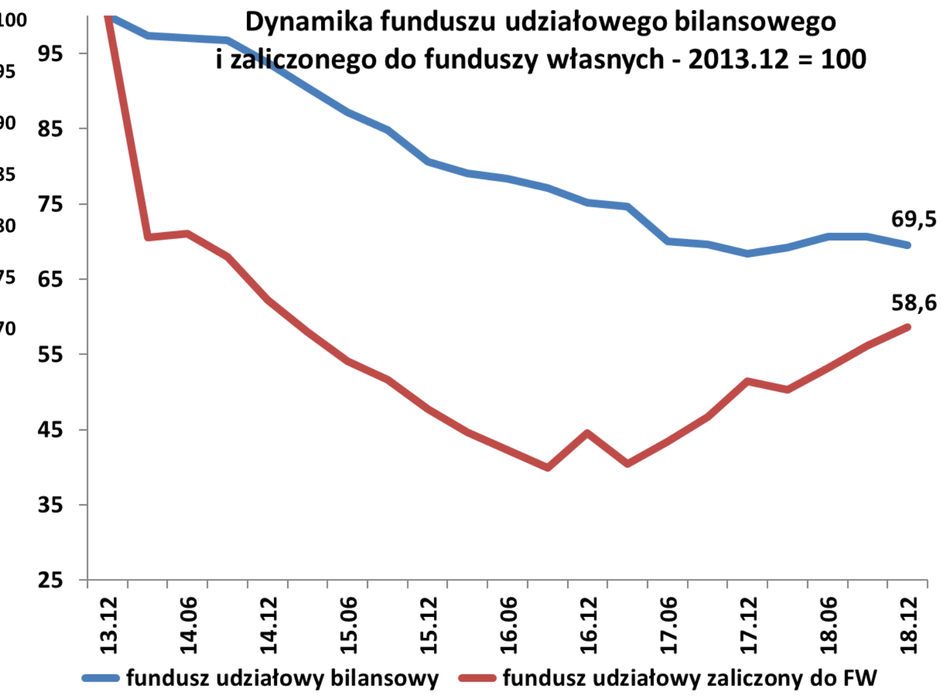

W grudniu 2018 r. liczba udziałowców banków spółdzielczych wyniosła 951 741 osób, w tym 948 659 to osoby fizyczne. Od momentu pierwszego badania ankietowego, tj. od marca 2012 r., obniżyła się o 116 461 osób, w tym o 115 513 osób fizycznych.

Zmiany funduszu udziałowego zaliczonego do funduszy własnych w ciągu 2018 r. spowodowane były głównie dwoma czynnikami działającymi w przeciwnych kierunkach. Pierwszym z nich było obniżenie limitu (z 50% w 2017 r. do 40% w 2018 r.) funduszu udziałowego podlegającego zasadzie praw nabytych, który może być zaliczony do funduszy własnych (in minus), zaś czynnikiem działającym in plus były zmiany w statutach 432 banków umożliwiające (na podstawie art. 10c ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających) zaliczenie całego funduszu udziałowego do funduszy CET1.

Fundusz udziałowy bilansowy banków spółdzielczych wyniósł na koniec grudnia 2018 r. 514 mln zł, natomiast zaliczony do funduszy CET1 433 mln zł, tj. 79,4% funduszu bilansowego. Gdyby fundusz bilansowy był zaliczany w całości do funduszy własnych, to średni łączny współczynnik kapitałowy wyniósłby w grudniu 2018 r. 17,8%, a nie 17,7%.

Zmiany bilansu banków spółdzielczych

KNF
KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła w ciągu 2018 r. o 6,3% (o 8,2 mld zł), do 138,4 mld zł (suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 6,5%).

<u>Podstawowymi zmianami po stronie pasywów w bankach spółdzielczych były :</u>

- **wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 8,4 mld zł (z czego 6,3 mld zł w IV kwartale 2018 r.);**
- **wzrost kapitałów o 0,6 mld zł;**
- **zmniejszenie zobowiązań wobec sektora finansowego o 0,1 mld zł.**
- **zmniejszenie zobowiązań wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych o 0,3 mld zł;**
- **zmniejszenie pozostałych zobowiązań o 0,4 mld zł.**

<u>Spośród zmian w aktywach banków spółdzielczych wskazać należy:</u>

- **przyrost instrumentów dłużnych o 3,6 mld zł (z tego instrumenty NBP przyrosły o 4,0 mld zł, Skarbu Państwa o 0,5 mld zł, wolumen pozostałych instrumentów dłużnych zmniejszył się o 0,9 mld zł);**
- **zwiększenie należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych o 2,4 mld zł;**
- **wzrost należności od sektora niefinansowego o 1,2 mld zł;**
- **wzrost należności od sektora finansowego o 0,5 mld zł.**
- **zwiększenie pozostałych aktywów o 0,4 mld zł;**

Bilanse banków spółdzielczych (mld zł)

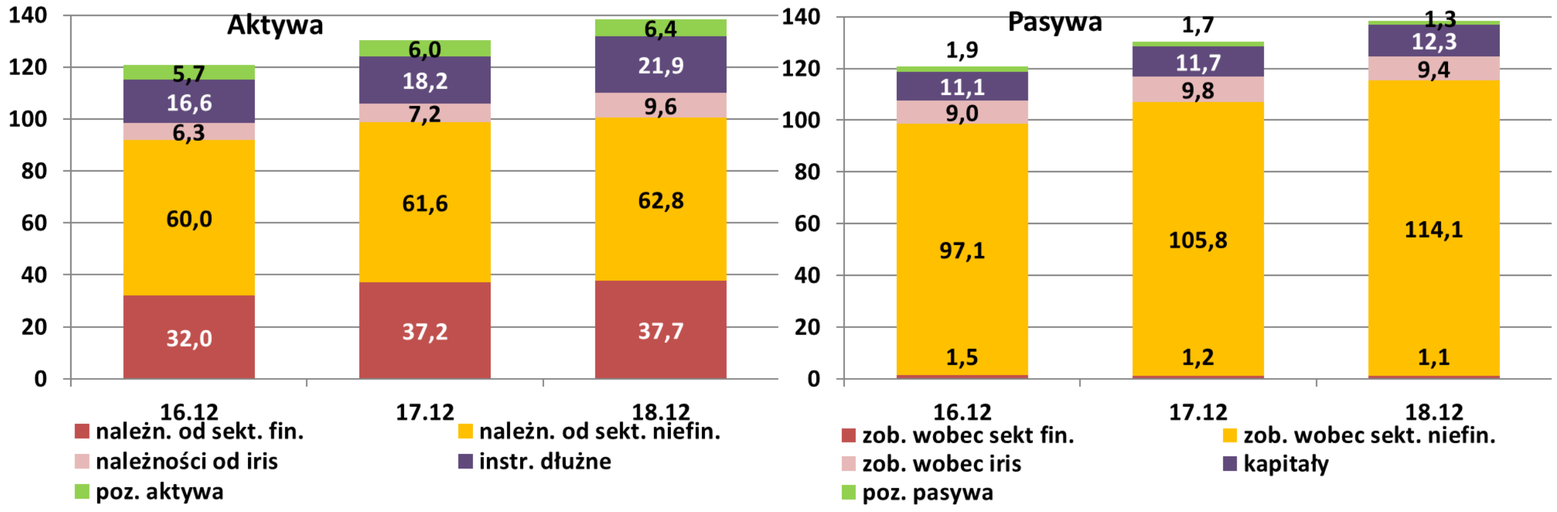

Dynamika (2016.12 = 100) oraz struktura należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego (%)

KNF
KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

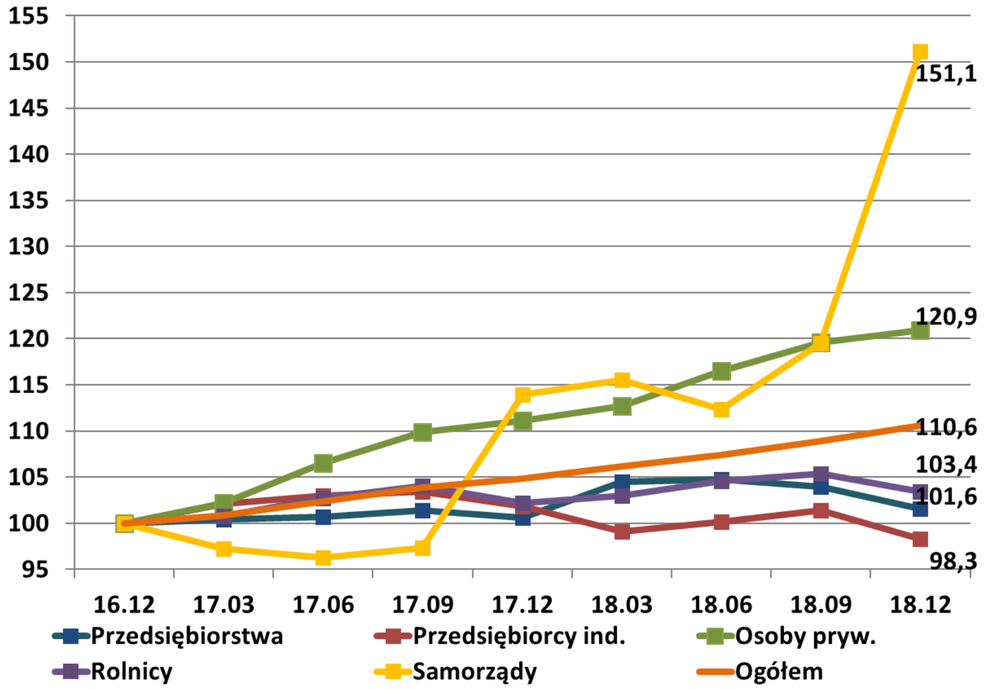

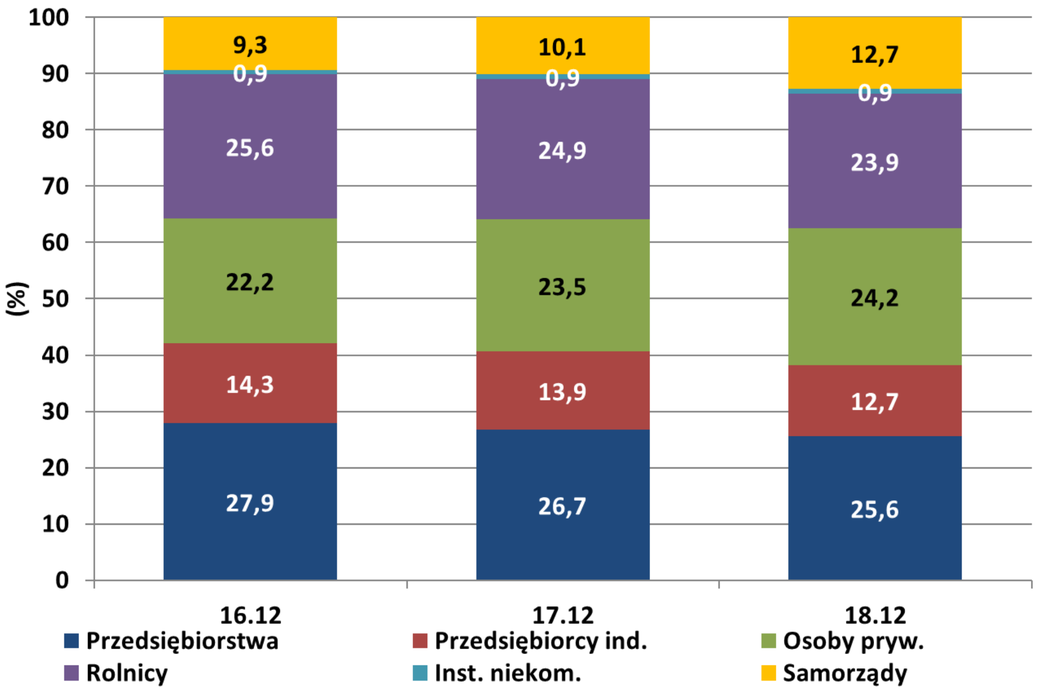

Jakość należności

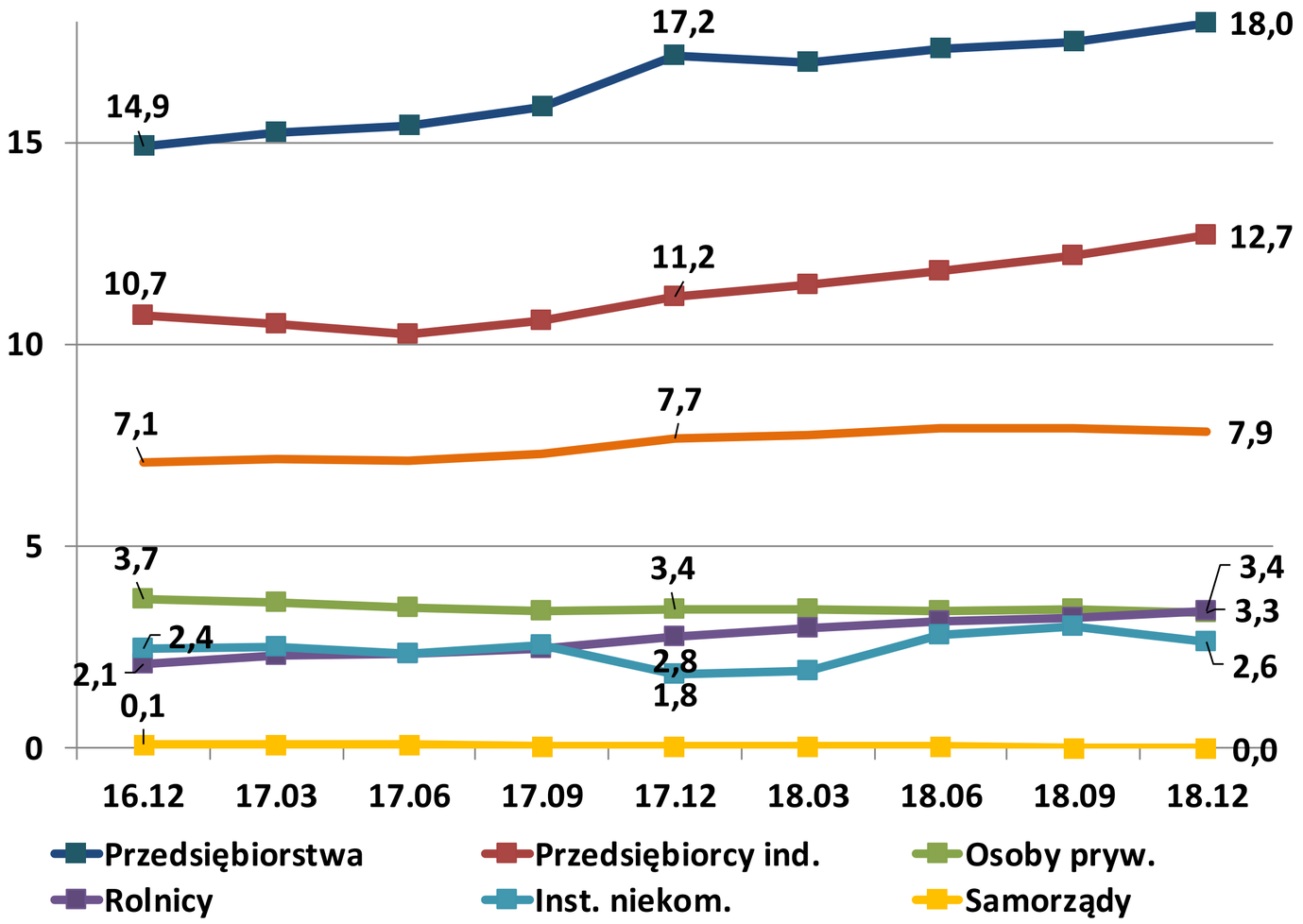

Instrumenty dłużne (dynamika 2016.12=100) oraz udział w aktywach (%)

KNF
KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

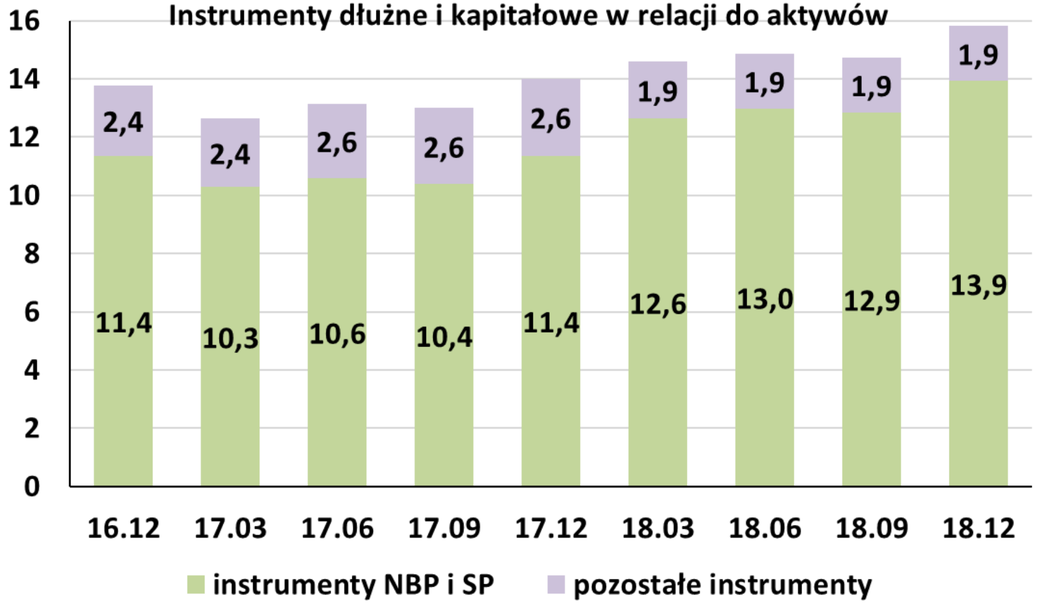

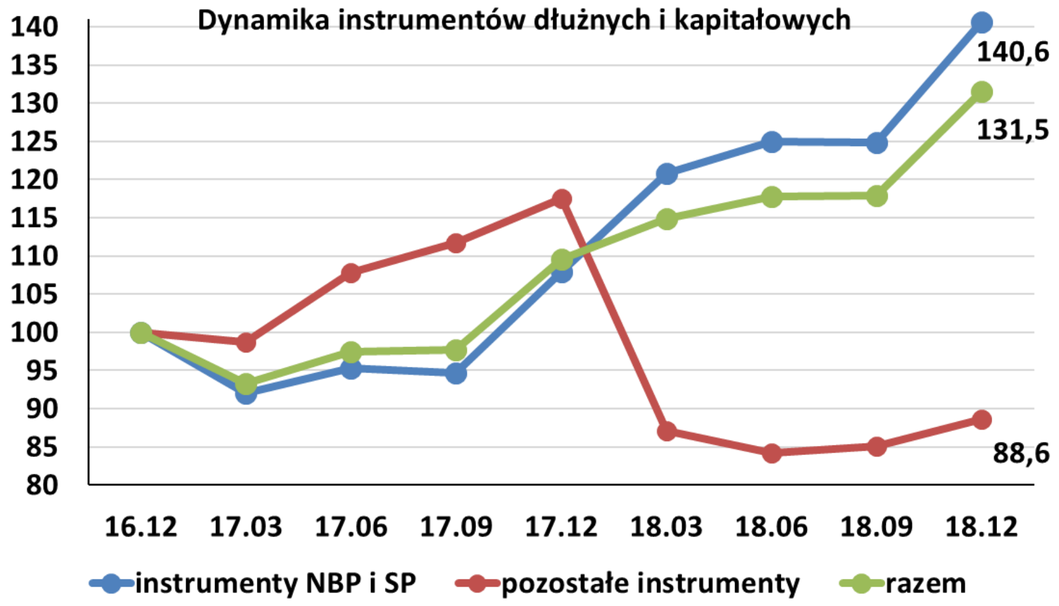

Struktura depozytów oraz ich dynamika

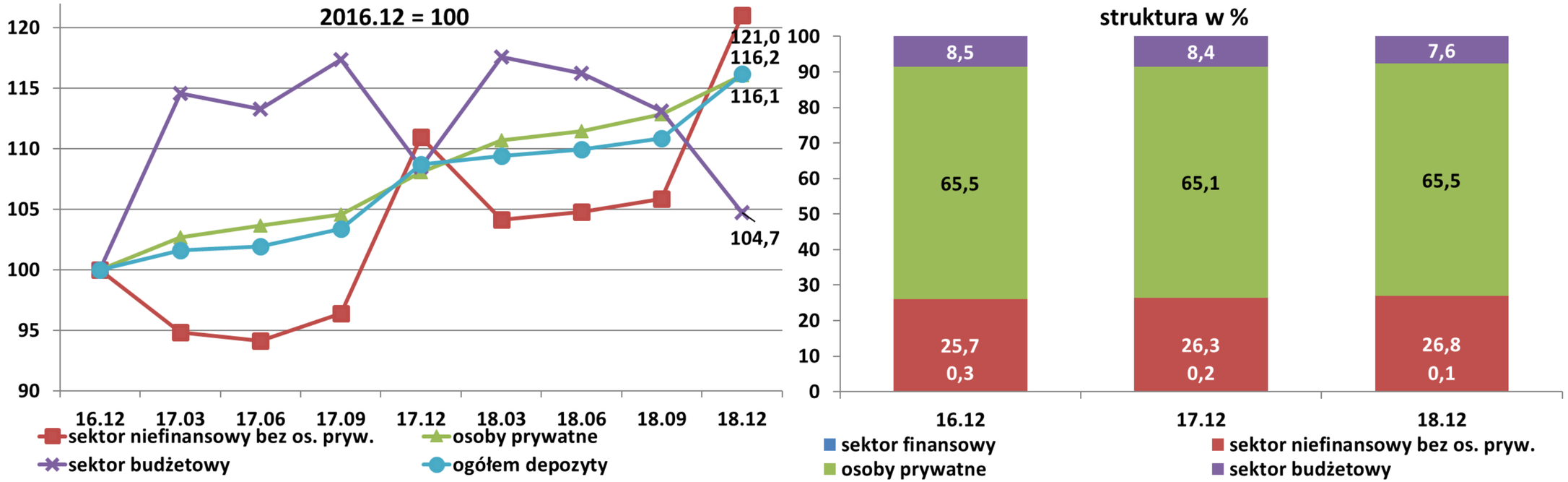

Rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników (banki spółdzielcze)

KNF
KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

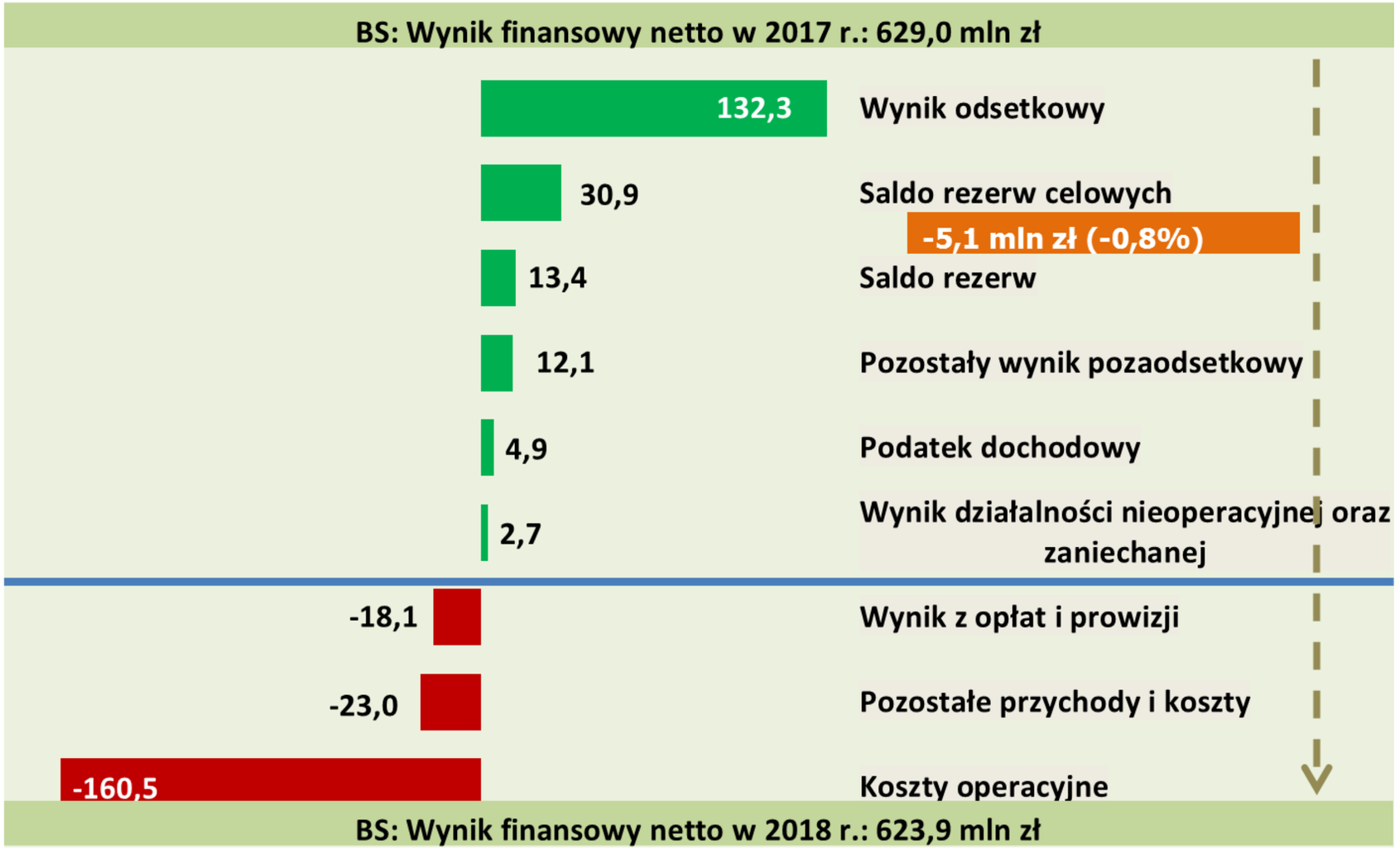

Efektywność banków spółdzielczych

KNF
KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

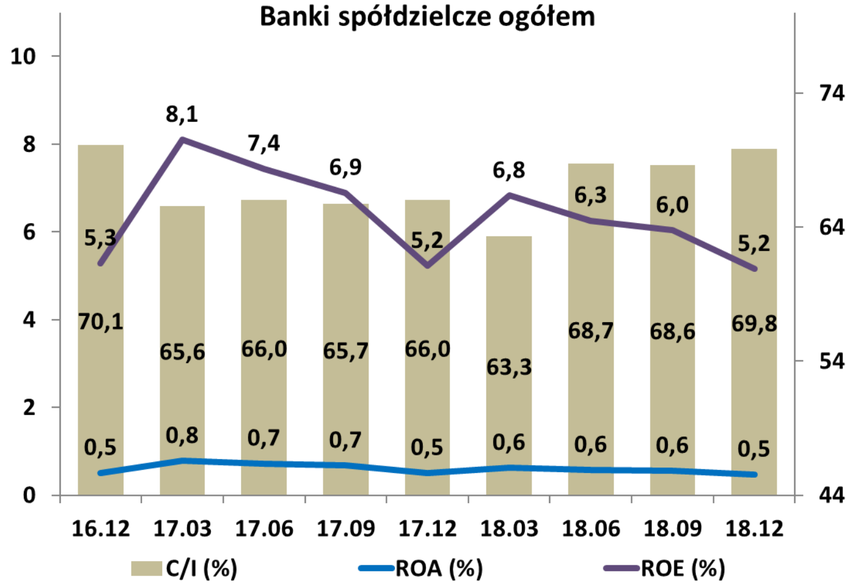

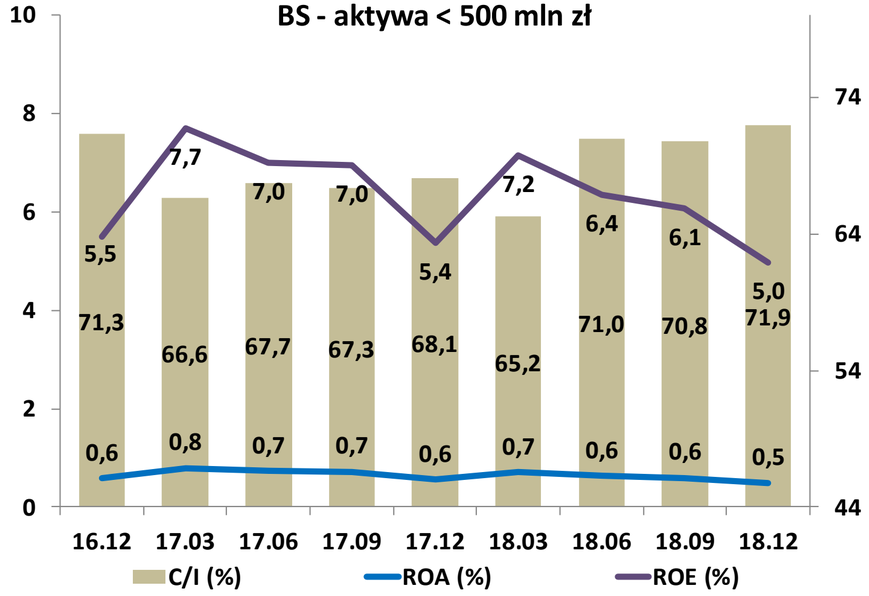

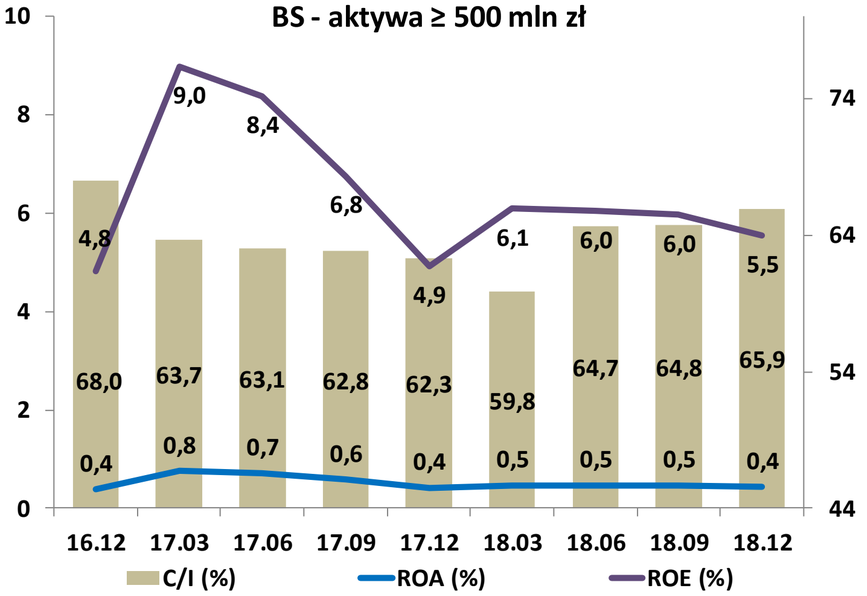

Adekwatność kapitałowa

Współczynniki kapitałowe banków spółdzielczych i zrzeszających (%) – 2018.09.30

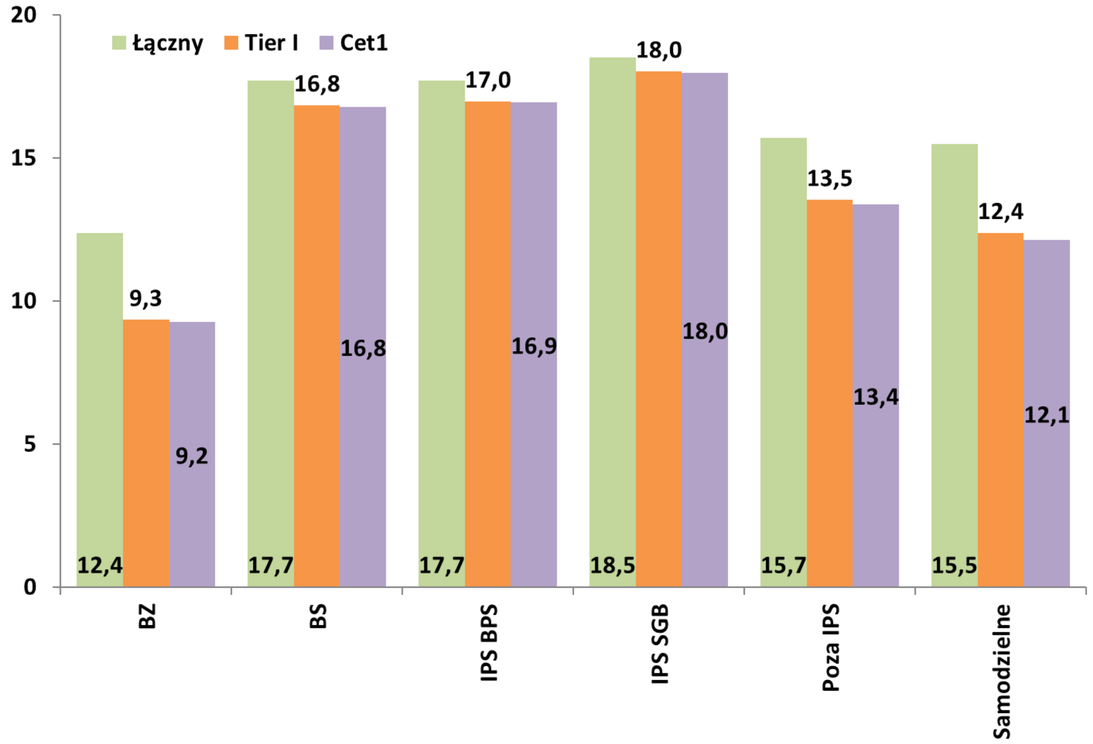

Fundusze własne banków spółdzielczych w ciągu 2018 r. wzrosły o 5,1% do 12,1 mld zł.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,7% (wobec 17,2% w grudniu 2017 r.), zaś współczynnik Tier1 wyniósł 16,8% wobec 16,3% w grudniu 2017 r.

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadało w grudniu 2018 r. 180 banków wobec 172 w grudniu 2017 r.

Banki spółdzielcze w systemach ochrony instytucjonalnej

Pierwsza umowa o utworzeniu IPS podpisana została przez 191 banków spółdzielczych zrzeszenia SGB oraz SGB-Bank SA w dniu 23 listopada 2015 r. Druga umowa została podpisana przez 241 banków zrzeszenia BPS oraz BPS SA 31 grudnia 2015 r.

Najważniejszą cechą systemów ochrony jest wspólna odpowiedzialność uczestników, tzn.:

1) **każdy uczestnik systemu ochrony odpowiada za zobowiązania wynikające z gwarantowania płynności i wypłacalności innych uczestników IPS;**
2) **zakres odpowiedzialności określa umowa systemu ochrony;**
3) **kompetencje organów zarządzających IPS służą zapewnieniu bezpieczeństwa uczestników ponoszących wspólne ryzyko;**
4) **wyniki kompleksowego przeglądu sytuacji i ryzyka każdego i wszystkich łącznie uczestników są udostępniane poszczególnym członkom.**

Należy podkreślić, że zakres odpowiedzialności uczestników systemu ograniczony jest do postanowień umowy o utworzeniu systemu ochrony. Oznacza to, że obydwa systemy nie tworzą grup w pełni skonsolidowanych. W skład systemów IPS oprócz banków spółdzielczych wchodzą także banki zrzeszające. Nie są natomiast członkiem IPS podmioty zarządzające IPS, czyli powołane przez Banki Spółdzielcze spółdzielnie.

Systemy IPS stan na koniec 2018 r.

Liczba banków wg przynależności do IPS na koniec 2018 r.

Wielkość aktywów	IPS-SGB	IPS-BPS	pozostałe
do 100 mln	39	87	13
od 100 mln do 500 mln	143	187	24
powyżej 500 mln	15	35	8
Łącznie	**197**	**309**	**45**

Udział systemów IPS w aktywach sektora banków spółdzielczych

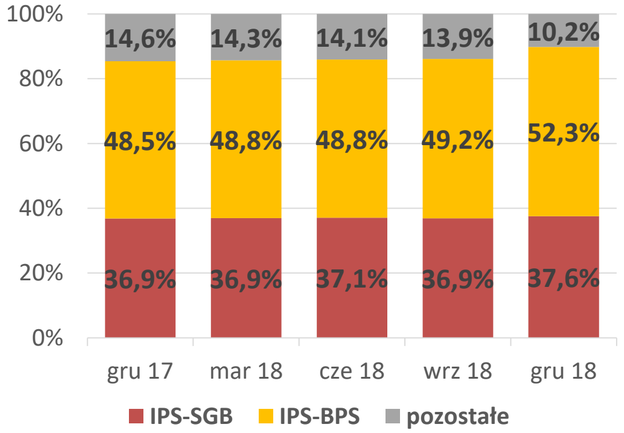

Udział systemów IPS w liczbie podmiotów sektora banków spółdzielczych

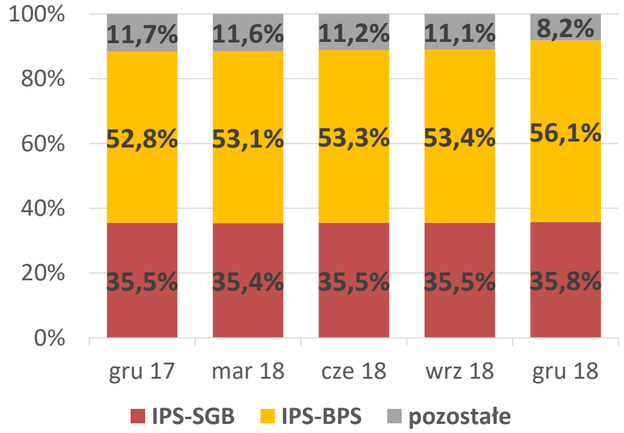

Udział systemów IPS w wyniku netto podmiotów sektora banków spółdzielczych

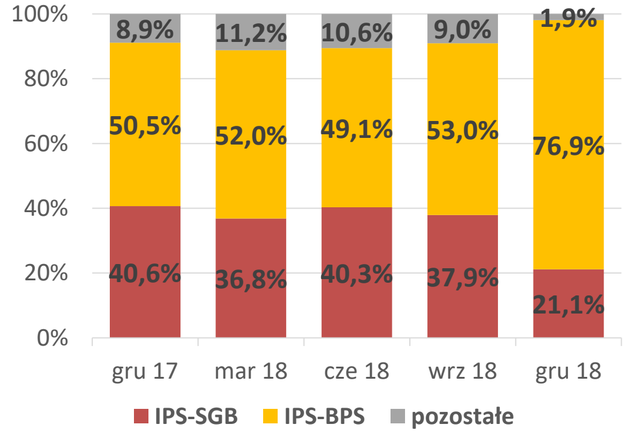

Na koniec grudnia 2018 r. aktywa uczestników obu Systemów Ochrony wyniosły łącznie 163,6 mld zł.
Wynik netto uczestników na koniec 2018 r. osiągnął wartość 506 mln zł.
Banki będące uczestnikami Systemów Ochrony prowadziły działalność poprzez 3 222 placówki oraz zatrudniały 28 561 osoby.

Struktura bilansów systemów IPS

Aktywa

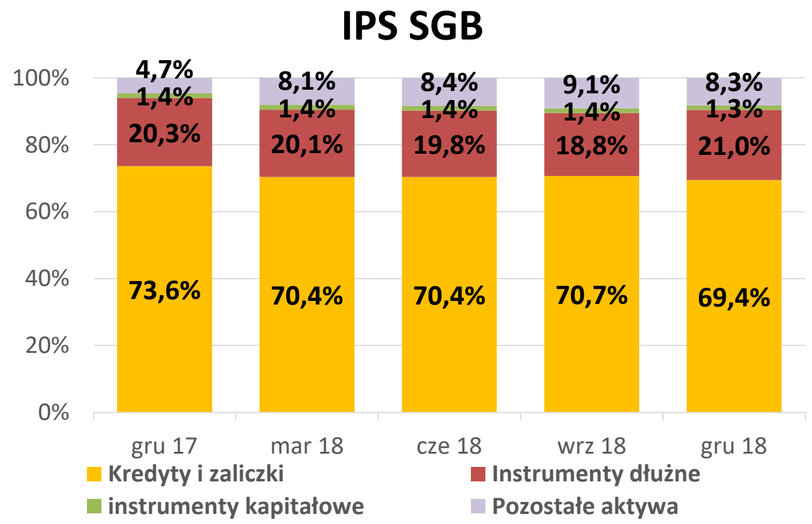

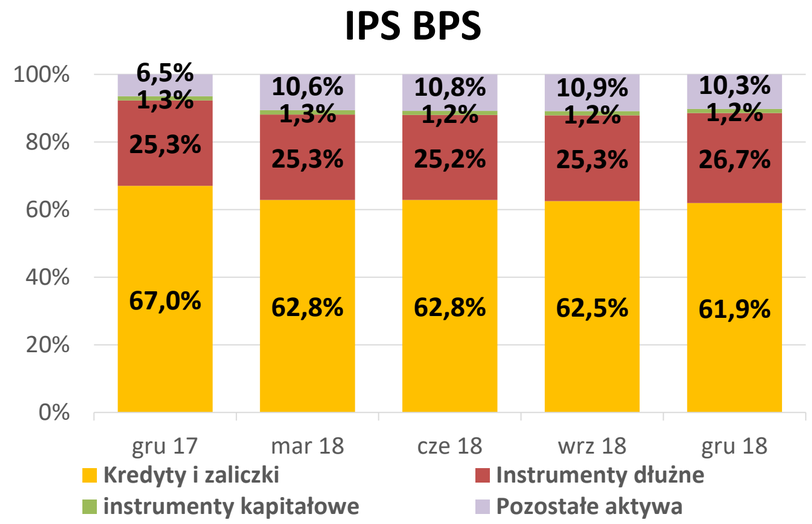

Pasywa

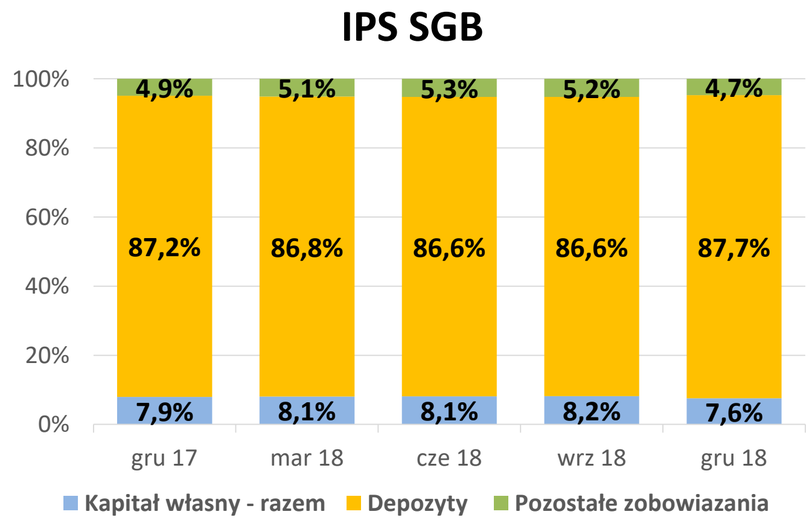

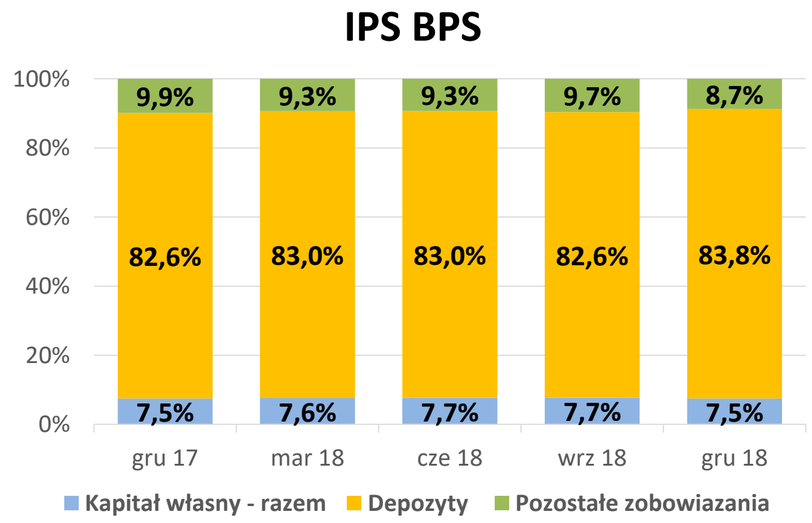

Adekwatność kapitałowa - wypłacalność

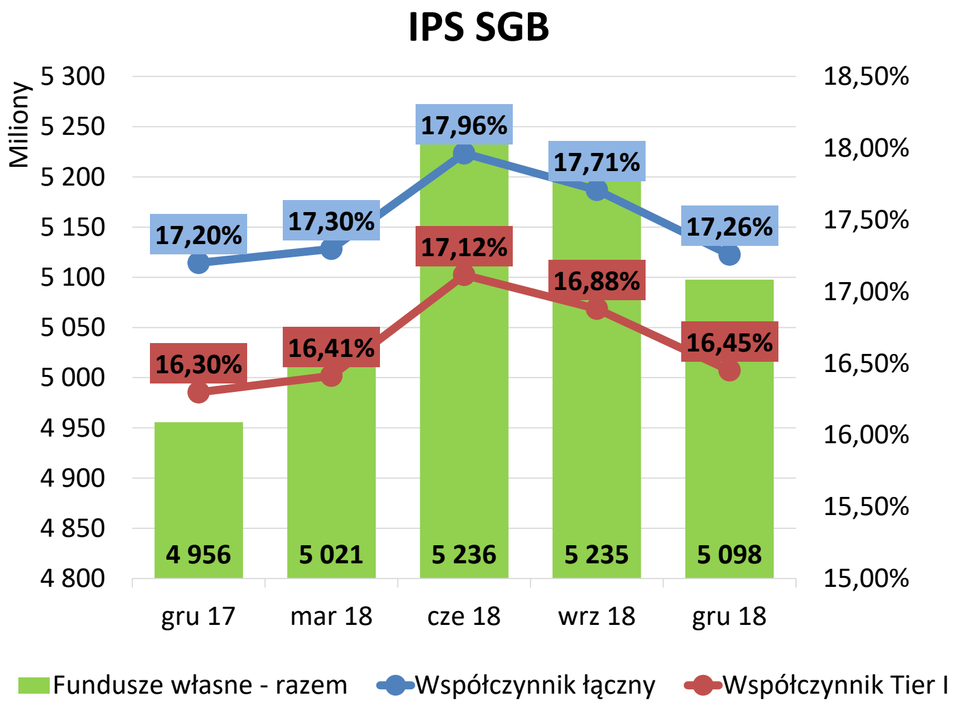

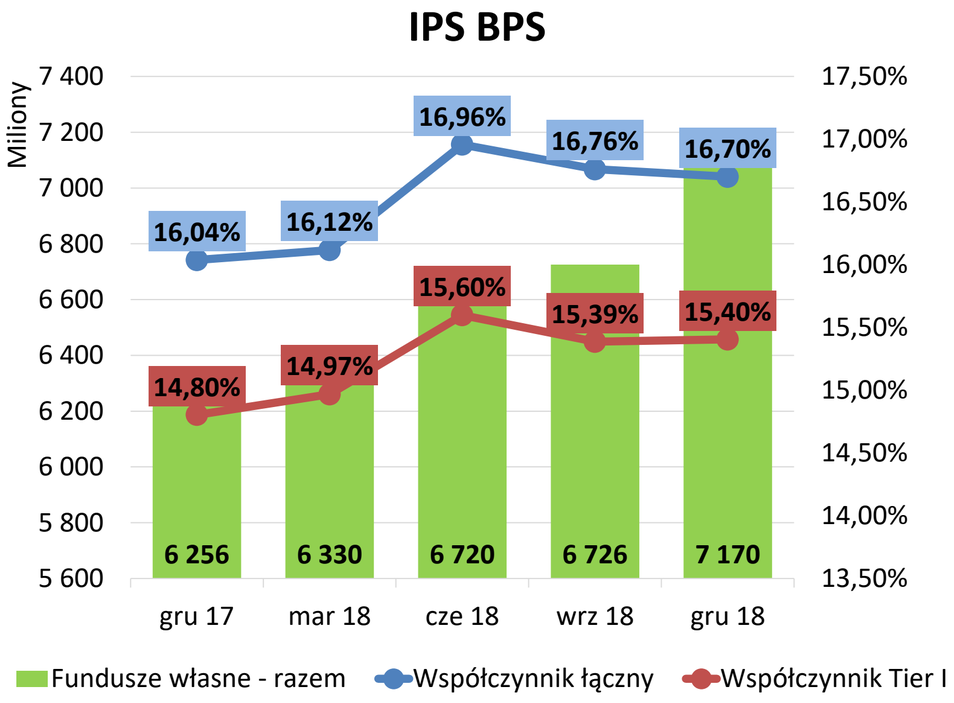

Wewnętrzne środki pomocowe

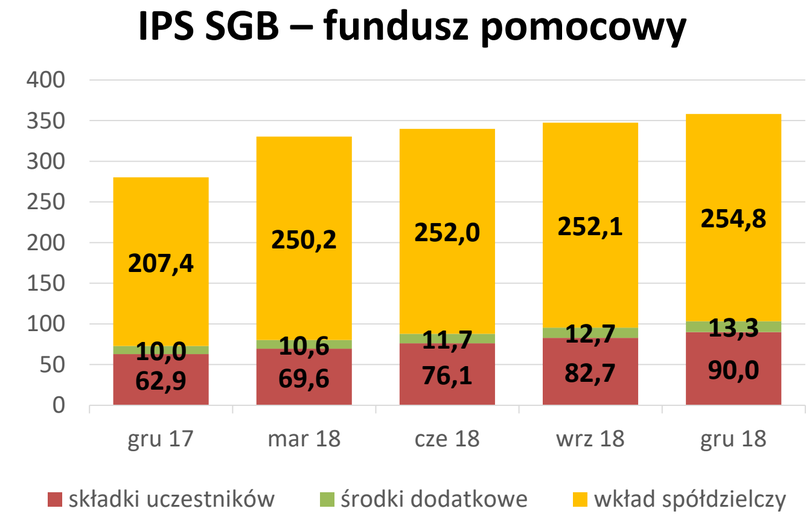

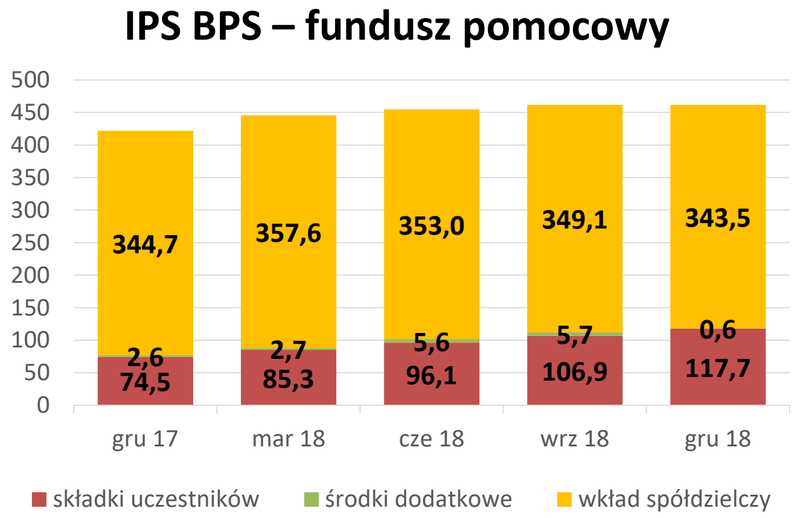

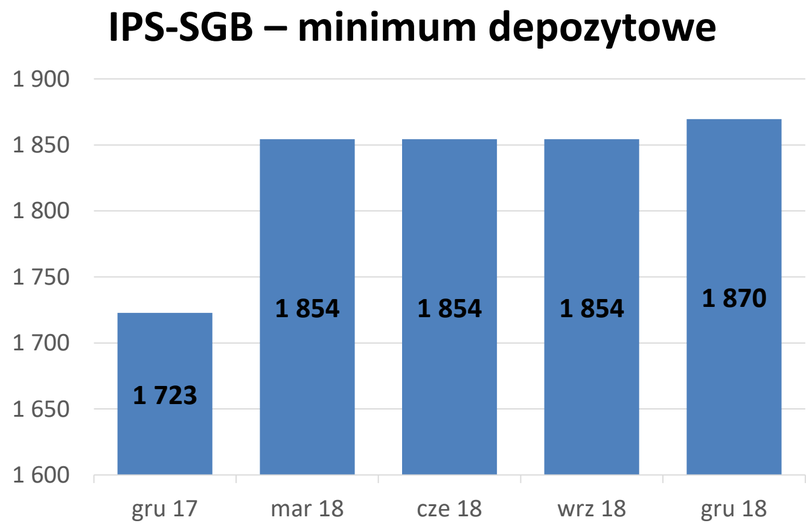

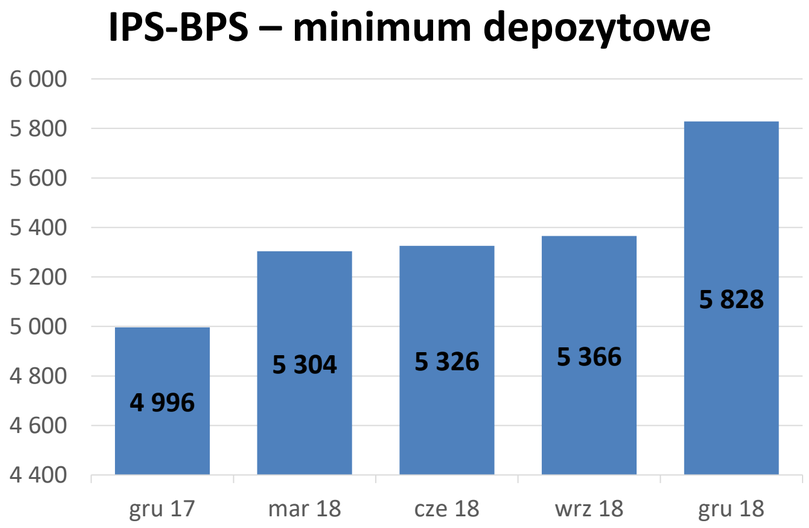

KNF

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

Departament Bankowości Spółdzielczej

tel. +48 22 262 48 11 fax +48 22 262 48 18 dbs@knf.gov.pl
ul. Piękna 20, 00-549 Warszawa
www.knf.gov.pl